

הרב שלמה זלמן שמעיה

שמיעת ברכת ההלל מפי החזן ושמיעת ברכת נטילת לולב מפי אחר

לא נתכוון שלא לצאת בשמיעתו מהם שוב לא יוכל לברך בלילה. כיון שכבר יצא הברכה בשמיעתו מהקהל, [דברכה דרבנן וי"א שאין צריכות כוונה ולכן יצא בשמיעתו מהם, אך בשלא נתכוון לצאת] לכן לא יוכל לברך בלילה, רק באופן שנתכוון לא לצאת הברכה כששמע הברכה מהקהל בביהש"מ.

ולכאורה מכאן יסוד הגדול בהלכה דאם שמע הברכה מאחר, אם לא נתכוון שלא לצאת ממנו, יצא בדיעבד בשמיעתו ושוב לא יוכל לחזור לברך.

וכן מבואר בשו"ע הרב שם סי' תפ"ט סעיף י"ב, וכתב שם בהאי עניינא בזה"ל: ואפילו לא סיפר עמהם כלל אלא ששמע הספירה מן אחד [או] מהציבור שספרו ולא נתכוון כלל להוציאו וגם הוא לא נתכוון לצאת בשמיעה זו אלא שמע לפי תומו לא יברך כשיספור בלילה שהשומע כעונה ואפילו אם היה מחשב אין אני מתכוון לצאת בספירה זו אין זה כלום להאומרים שמצוות א"צ כוונה כלל, אא"כ מחשב אני מכוון שלא לצאת בה וכו' עכ"ל, והובא דבריו אלו בספרים הדנים במצות ספירת העומר דאם שמע הברכה או הספירה מאחר לפי תומו, שוב לא יוכל לברך.

וחזר השו"ע הרב ושנה יסוד זה בסי' רי"ג סעיף ד', לגבי שאר ברכות וז"ל: ולדברי האומרים שמצוות של דבריהם א"צ כוונה אע"פ שלא נתכוון המברך להוציאו וגם הוא לא נתכוון לצאת בה יצא בין בברכה אחרונה בין בברכה ראשונה כגון מי שנטל פרי בידו לאכלו, או מצוה לעשותו וקודם שהספיק לברך שומע ברכה זו מפי אחר המברך לעצמו אין צריך לברך ויש לחוש לדבריהם וליזהר שלא להכנס בספק ברכה לבטלה עכ"ל.

נהוג בכל תפוצות ישראל, כי ברכת ההלל מברך החזן בקול רם, ואחריו חוזרים כל הקהל לחזור ולברך, אף ששמעו כבר הברכה מפי החזן, וכמו כן נהוג בכמה מקומות [וכן מנהגינו] רבשעת נטילת לולב כל הקהל נוטלים יחד הלולב קודם קריאת ההלל, וכאו"א מברך הברכות בקול רם, ואף שכבר שמעו הברכות מפי המברך שקדם להם חוזרים ומברכים בעצמם, ויש לבאר איך שיין לחזור ולברך אחרי שכבר שמע עתה אותה הברכה מפי אחר וכבר יצא יד"ח, לפי הפוסקים דבמצוות דרבנן א"צ כוונה. [ואף אם ענה ברוך הוא וברוך שמו. מ"מ יוצא בדיעבד הברכה ששמע מפי חבירו, וכמו שנקט המשנ"ב סי' קכ"ד ס"ק כ"א ע"ש].

יסוד הנידון הם דברים שיצאו מהני אשלי רברבי עמודי הפסק הרמ"א והמג"א בסימן תפ"ט שכתבו בסעיף ג' דאם אחד התפלל עם הציבור בבין השמשות, יספור עמהם ספירה על תנאי, דאם יזכור אחר צאת הזכוכים לחזור ולספור, אין יוצא בספירה זו דביהש"מ, ואם ישכח לחזור ולספור אחרי צאה"כ, יוצא [בדיעבד] בספירה זו דביהש"מ. ולכן כיון שקורא עתה בביהש"מ רק מספק ועל תנאי לא יברך עתה, וכשיזכור אחרי צאה"כ לחזור ולספור, יברך על הספירה ויספור, וכתב הרמ"א שיוכל לברך בלילה [כיון שלא בירך עתה] אף ששמע עתה בביהש"מ הברכה מפי הקהל, וענה אמן. מ"מ אם כיוון שלא לצאת מהם הברכה יוכל לחזור ולברך בלילה.

וביאר המג"א דהרמ"א נתכוון בדוקא כמה שכתב שיוכל לברך בלילה אם כיוון שלא לצאת בשמיעתו הברכה מהקהל, דאילו

לכוון שלא לצאת, אלא סגי במה שאין לו כוונה לצאת מחבירו, וסגי בזה שיוכל לחזור ולברך בעצמו. (ועיין בתהילה לדוד שם סו"ס ו' שהקשה כן, והוא כותב דעת השו"ע ליישב דמיירי דבאמת יש לו כוונה הפוכה עיי"ש"ד).

א"כ לכאורה מפורש בזה דאף כששמע מחבירו בלא שום כוונה יכול לחזור ולברך.

כוונה כהה לברך בעצמו

לכן נראה לומר דבאופן שהמנהג שכאו"א מברך מיד אחרי שמיעת הברכה מהחזן, יש לכל אחד כעין כוונה כהה שלא לצאת מהחזן, שהרי הוא עומד מוכן לברך בעצמו הברכה, אלא שנהוג שמקודם מברך החזן, לכן בשעה שהחזן מברך יש בזה דעה קלושה שאחרי שהחזן יגמור לברך יברך בעצמו, ולכן נחשב כאילו יש לו כוונה הפכיית שאין רוצה לצאת בברכת הש"ץ, כיון שכך הוא הדרך שכל הקהל שומע מהש"ץ וחוזרים ומברכים בעצמם. וכן בברכת השחר דהיה המנהג כן שכולם שמעו הברכות לענות אמין וחוזרים מיד ומברכים בעצמם. הרי יש בזה דעה קלושה ששומע רק כדי לענות אמין וחוזר ומברך הברכה בעצמו, ולכן הו"ל כאילו יש לו כוונה הפכיית שלא לצאת מן הש"ץ.

ואף דאין לו כוונה מפורשת שלא לצאת מן הש"ץ (דרוב ההמון אין יודעים דין כוונה שאם שומע יצא בשמיעתו. ואין שם לב כלל לכוון שלא לצאת בשמיעה), מ"מ בעצם העמידה מוכן לברך בעצמו הרי הוא מבטא את רצונו שלא לצאת מהש"ץ והיא חשובה כבר כוונה כהה לאפוקי נפשיה משמיעת הש"ץ שאינו רוצה לצאת מהש"ץ, [וכעיי"ז ביאר בכתבי הקהילות יעקב סי' ד דאף למ"ד הרהור כדיבור, יכול לברך על הספירה, אף שכבר הרהר קודם הספירה, מ"מ כיון שרוצה לספור בפה, הו"ל כאילו יש לו כוונה שלא לצאת בהרהור].

דוגמא רחוקה לכך, מה שחידש הביאור הלכה (בסימן קס"ז סעיף י"ג ד"ה אם)

ולפי הדברים האלו לכאורה אף בברכת הלל, כששומע הברכה מפי החזן, אף שהחזן לא התכוון להוציאו וכן בברכת לולב כל ששמע הברכה מפי אחר לכאורה לא יוכל לחזור ולברך ולכאורה פלא גדול שלא התעוררו האחרונים להעיר דיש לכוון שלא לצאת ברכת ההלל מפי החזן, כדי שיוכל לברך בעצמו.

אולם לכאורה יסור זה שנתחדש עפ"ד המג"א והרמ"א בסימן תפ"ט צע"ג דבסימן ו' סעיף ד' מבואר דהמנהג היה שבירך אחד מהקהל ברכות השחר, וכל הקהל שמעו ברכותיו וענו אמין ושוב חזר אחד מהשומעים ובירך הברכות בקול ועונים אמין על ברכותיו וכסדר הזה עושין כל אותן שענו אמין כבר על ברכות חביריו, ועושין כן כדי לענות צ' אמנים בכל יום ודנו בזה הפוסקים איך שייך לברך אחר ששמעו כבר ברכות השחר מאחרים, ואעתיק לשון השו"ע הרב בזה וז"ל: ואין לערער עליהם ולומר שכבר יצאו ידי חובתן באמן שענו תהילה. מפני שהמברך אינו מכוון להוציא אחרים ידי חובתן, ואפילו אם היה המברך מכוון להוציא אחרים ידי חובתן הם אינם מכוונים לצאת בברכתו עכ"ל, הרי דאף כששמע הברכות מאחרים כל שאין מכוון לצאת בזה, אינו יוצא [אף שלא נתכוון להדיא שאין רוצה לצאת בברכת חבירו, אלא סגי בזה שלא התכוון לצאת, דהיינו ששמע לפי תומו מ"מ יכול לחזור ולברך].

ובאמת בשו"ע שם סי' ו' סעיף ד' כתוב הלשון שהשומעים מתכוונים שלא לצאת בברכת חבירו, והיה מקום לומר שמיירי דבאמת יש להם כוונה שלא לצאת מהאחרים אולם בלשון השו"ע הרב, [וכ"ה לשון הב"י] כתב דסגי במה שאין מתכוונים לצאת בברכת חבירו. אף שלא היה לו כוונה מפורשת שלא לצאת מחבירו, ופשוט דלשון השו"ע הוא לאו דוקא ולא בעינן "כוונה שלא לצאת מחבירו" דהא בלשון הב"י מבואר להדיא דסגי במה שאין מכוון לצאת וכן מסתברא שלא היה ההמון בקי בדין זה

דכשהתאספו כמה אנשים כדי שאחד יברך במחשבה כהה וקלושה] שעומד לברך לכולם אף אם לא היה להם כוונה להדיא בעצמו הו"ל ככוונה שלא לצאת בברכת חבריו.

ולא דמי נידו"ד למה שנתקשו הראשונים דאיך מברך על הלולב, הא מדאגביה יצא, ותירצו בכמה אנפי, ולא תירצו דיש לו כוונה לצאת אחר הברכה, וא"כ הו"ל כאילו כוונה מפורשת שלא לצאת בנטילה דקודם הברכה, וא"כ לכאורה משמע דלא סגי לומר שלא יצא, רק כשיש לו כוונה מפורשת ממש, ובלולב אין לו כוונה מפורשת לצאת רק אחר הברכה. דלגבי לולב, כיון דבא לצאת באותה נטילה ממש, לא מסתבר לומר דהאדם יש לו כוונה לצאת דוקא אחר שיברך, דהא כיון שבא לצאת בנטילה זו ממש, ונוטלה כדי לצאת עתה בנטילה זו, א"כ לא מסתבר שמכוון לצאת רק מאחר הברכה, אבל בנידו"ד י"ל דשפיר יש לו כוונה כהה לצאת בברכה שלו, ולא לצאת בשמיעה בברכת אחר.

איברא דחילוק זה, [בין מש"כ דאם עומד עתה לברך. דבכה"ג אינו יוצא בשמיעה מאחר, ובין מש"כ דאם אינו עומד עתה לברך בעצמו דבכה"ג יוצא בשמיעה מאחר] לא איפרק מחולשא מתרי אנפי, כדלהלן.

א. דהא בשו"ע הרב בסי' רי"ג כתב דאם נטל פרי לאכול או מצוה לעשותו ולא הספיק לברך עד ששמע הברכה מאחר שוב אינו יכול לברך בעצמו, הרי משמע מלשונו דאף כשחושב ועומד עתה לברך בעצמו אלא שלא הספיק לברך עד ששמע הברכה מפי אחר שוב אינו יכול לברך, ולא אמרינן דבזה שחשב לברך עצמו הו"ל ככוונה שלא לצאת, אלא מוכח דלא סגי בזה לומר דכוונה לברך בעצמו הו"ל ככוונה שלא לצאת מפי אחר.

אולם דבר זה שמענו רק ממשנתו של השו"ע הרב [ולא נתבאר בדברי הפוסקים שקדמוהו] וכן הוא כתבו שם בסי' רי"ג רק בסוגרים שכתבו רק כמסופק בדבר זה ובסי'

[אלא דגוף יסוד הנ"ל שחידש הביה"ל בסי' קס"ז דקביעות לברכה חשובה ככוונה, לכאורה צ"ע ממש"כ בסי' רי"ג ס"ק י"ב וסי' ח' ס"ק י"ג דבעינן כוונה מפורשת לצאת ולהוציא, ולא סגי ברצון שאחד יברך לכולם וע"ע בד"ה כוונה כהה בסי' ס' משנ"ב סוס"ק י'. וסי' י"ד ביה"ל ד"ה בלי כוונה בסו"ד. ומחלוקת הגר"ח וגליונות 'חזו"א בענין כוונה בתפילה, וסימן קכ"ח סעיף א' בביאור הלכה ד"ה דור, לגבי ברכת כהנים ע"י זר עייש"ה].

ולכן צ"ל דלא קאמרי הרמ"א והמג"א בסימן תפ"ט סעיף ג' דבעינן כוונה שלא לצאת בשמיעה, ולא סגי במה שרוצה לברך בעצמו. דנימא דזהו גופא מה שרוצה לברך בעצמו חשובה ככוונה שלא לצאת בשמיעה מחבירו. רק בגוונא דמיירי התם דקאי בביהש"מ בביהכנ"ס שסופרים ומברכים. והוא אינו מברך עתה, משום שחושב לספור בלילה. דהתם הרי אינו חושב אודות הברכה שלו ואינו מבטא בעצמו רצון הפכיי דהרי אינו עומד ורוצה עתה לברך, דהרי הוא בביהש"מ, ולכן אין חושב אודות הברכה שלו, אלא שהוא נמנע מלברך, לכן כיון שאין חושב אודות הברכה שלו אלא עומד ושותק, א"כ הו"ל כמי שאין לו כוונה הפכית, ויוצא בשמיעה ורק כשנתכוון שלא לצאת בשמיעה הוה בזה שמפקיע עצמו מהברכה ששומע, דהתם מיירי שאין חושב כלל אודות הברכה שלו, אלא עומד ושותק בשעת הברכה אבל כל שחושב עתה [אף

תפ"ט כתבו להדיא, ואולי י"ל דהתם באמת שונה מסי' תפ"ט כיון שעמד לברך בעצמו, לכן י"ל דהו"ל כאילו יש לו כוונה שלא לצאת בשמיעה, ומשא"כ בסי' תפ"ט שאינו עומד לברך עתה.

ב. ^{עור} יש להעיר רמה שכתבנו דבספיה"ע בביהש"מ כיון שאינו עומד עתה לברך בעצמו [כמו בביהש"מ] אם שמע הברכה מאחר יוצא יד"ח, אף שדרכו לברך בעצמו, לכאורה צ"ע ממש"כ הלבוש בסי' רצ"ו, והובא במשנ"ב שם ס"ק ל"ג לגבי הברכה בביהכנ"ס, וז"ל: דהאידנא מסתמא מתכוין כל אחד מבני הבית שלא לצאת בהבדלה שמבדילין בביהכנ"ס שסומכין על הברכה שבבית והו"ל כלא הבדילו כלל ולא נפיק בה עכ"ל הרי דכל שדרכו לברך ולהבדיל בעצמו, אינו יוצא בשמיעה מאחר אף שלא נתכוון להבדיל מיד ודוחק גרול לומר דבאמת יש לכל אחד כוונה שלא לצאת בהבדלה דביהכנ"ס, (דמלבד דדוחק לומר כן על ההמון) דא"כ פשיטא אלא כוונתם לחדש דכיון דהמנהג דכאו"א מבדיל בביתו, א"כ אף בסתמא חשוב כאילו יש לו כוונה להבדיל בביתו, כיון שכן הוא הדרך להבדיל בביתו, וכן מפורש בערוה"ש. וכן משמע לשון שו"ע הרב שכתב שם בסעיף י"ז: דמבדיל בביתו אף אם כל ב"ב היו בביהכנ"ס לפי שאין דעתם כלל לצאת יד"ח בהבדלה שבביהכנ"ס וחזינן דכל מה שדרכו לברך בעצמו אינו יוצא בשמיעה, א"כ לכאורה ה"ה בספירת העומר בבהש"מ, כששומע הברכה מאחר, נימא דכיון שדרכו לברך בעצמו, ולא לצאת בשמיעה מאחר הו"ל כאילו נתכוון שלא לצאת בשמיעה, וכדאמרינן הכי בהבדלה, וצ"ע [ובאמת חידוש זה של הלבוש בהבדלה לא הובא במג"א, וסתימת לשון השו"ע שם סי' רצ"ו סעיף ז' מורה להדיא דבעינן באמת כוונה שלא לצאת בהבדלה דביהכנ"ס, ובלא"ה יוצא בשמיעה אף כשדרכו להבדיל בבית] כן עדיין צ"ע כדן זה.

ולכן נראה, כמו שהאיר וביאר ידידי הרב יוחנן שבדרון שליט"א, דבכל דבר שיש מנהג קבוע דשומעים הברכה מפי אחר, ואח"כ חוזרים ומברכים בעצמם, הרי הסדר הקבוע בתמידות הוא שהשמיעה הראשונה היא שלא לשם יציאת ידי חובה, כמו ברכות השחר שהיה נהוג כן, וכן ברכת הלל, והבדלה בביהכנ"ס דכיון דכן היה המנהג תמיד שאחר ששמע הברכה מפי אחר, חוזר לברך בעצמו, לכן אף אם לא היה לו כוונה מפורשת בשעת שמיעה, שאין רוצה לצאת בשמיעה, מ"מ יכול לחזור ולברך, כיון דכן הוא המנהג דאחר השמיעה הו"ל מברך בעצמו, הו"ל כעין כוונה שאין רוצה לצאת בשמיעה, שהרי הוא מנהג וסדר קבוע ששומעין אז הברכה שלא לשם יציאה ידי חובה שהרי תמיד חוזרין ומבדילין בבית וכן בברכת הלל וכדומה. אבל בנידון שהעלה השו"ע הרב, כששמע הספירה בביהש"מ, או כששמע ברכת הנהנין מחבירו, הרי אין בזה מנהג לשמוע מאחר ולחזור ולברך בעצמו, [אלא במקרה שמע מאחר] לכן בעינן כוונה שלא לצאת ע"י השמיעה, כיון דאין מנהג שלא לצאת ע"י שמיעה זו, ועדיין צ"ב בזה.

ברם לפי זה, בשומע ברכת לולב מחבירו, יל"ד דאין בזה מנהג קבוע לשמוע הברכה מאחר ואח"כ לחזור לברך בעצמו, יל"ד די"ל דאם שמע הברכה מאחר, שוב לא יוכל לברך בעצמו, והדבר לפלא שלא שמענו מי שהעיר בזה.

כוונה בשומע מפי אחר

אכן נראה דמ"מ יש לסמוך להקל בזה, דכל היסוד שהעלה המ"א בסי' תפ"ט [ע"פ דיוק לשון של הרמ"א] דכששמע ברכה מאחר שוב אינו יכול לברך בעצמו, יש בזה כמה מחלוקות כמו שהאריך בזה הרב זלמן דישון בקובץ בית אהרן וישראל גליון פ"ב פג.

דבעצם הסברא י"ל דכיון דבא לצאת ע"י שומע כעונה צריך כוונה כדי להתאחד

דבשומע כעונה בעי כוונה, משום דכדי לאשוויי לשמיעה דין דיבור בעי כוונה, וכעין שכתב הגרעק"א בתשו' ל' לגבי כתיבה כדיבור, דלא חשוב כדיבור רק כשנתכוון דתהא כדיבור, דאלת"ה תיקשי איך מצאנו ידינו ורגלינו בסופרי סת"ם דכשכותבים שם ד' הו"ל הוגי ד' באותיותיו, אלא דכל שאינו מתכוין דהכתיבה יהיה כדיבור אינו חשוב כדיבור, א"כ הה"נ בשמיעה כל שאינו מתכוון שיהיה כדיבור אינו כדיבור, ולכן בעי כוונה כדי שיחשב השמיעה כדיבור.

אלא שהאבני נזר חוזר בו מיסוד הזה משום שמוכח בתלמידי רבינו יונה ברכות י"ב דאף במצוות שבדיבור לא בעי כוונה שכתבו לגבי הברלה, דיוצא יד"ח [למ"ד מצוות אצ"כ] בשמיעה בביהכנ"ס אף בלא כוונה, ורק כשיש לו כוונה מפורשת אין יוצא יד"ח יעו"ש ומוכח דאף בלא כוונה יוצא יד"ח למ"ד מצוות אצ"כ אף במצוות של דיבור, כמו הברלה, ורק בכוונה הפכיית אינו יוצא.

אולם ידידי הרב זלמן דישון שליט"א הראה דבריטב"א בפסחים דף ו. מפורש דבמצוות שיוצא ע"י אחר לכו"ע בעי כוונה עיי"ש ויתכן דאילו ראה האב"נ דברי הריטב"א לא היה חוזר בו, וא"כ לכאורה דבר זה במחלוקת הפוסקים שנו: וא"כ אף דבמ"א ורמ"א בסימן תפ"ט סעיף ג' נקטו דיוצא בשמיעה בלא כוונה, מ"מ מידי ספיקא לא נפיק.

עוד יש לציין דבמצוות התלויות בדיבור כבר העלה הב"י בסי' תקפ"ט די"ל דנקטינן דלכו"ע בעי כוונה, עיין בא"ר סי' רי"ג, ובפמ"ג סי' ח' א"א ס"ק ט' [והיינו חוץ ממה שיל"ד לגבי שומע כעונה בעי כוונה וכנ"ל, י"ל דמצוות התלויות בדיבור אף לולא שומע כעונה בעי כוונה].

והנה כל הא דקיי"ל במצוות דרבנן א"צ כוונה, אף שהמ"א העלה כן בסי' ס' ס"ק ג'. אולם בשדי חמד מערכת מ' כלל ס"א כתב

השומע עם המשמיע כמש"כ החזו"א סי' כ"ט או משום שצריך השומע לעשות שליח את המשמיע להוציאו יד"ח, [להפוסקים דשומע כעונה משום שליחות] כמש"כ הישועות יעקב סימן ס' ס"ק ג'. וכבר העלה סברא זו הפמ"ג בסי' רי"ג ס"ק ג', דבשומע כעונה לכו"ע בעי כוונה, אלא שהקשה דבר"ה דף כח כשדנו אם מצוות צריכות כוונה, הוכיחו דצריך כוונה מהא דתנן דהיה עובר אחורי ביהכנ"ס ושמע קול שופר או מגילה אם נתכוון לבו לצאת יצא, ואם לאו לא יצא. ומוכח דבעי כוונה, ואם נאמר דבשומע כעונה לכו"ע בעי כוונה, מה הוכיחו מכאן דמצוות צריכות כוונה הא י"ל דלעולם א"צ כוונה אלא התם בעי כוונה, כיון שבא לצאת ע"י שומע כעונה, אלא מוכח דאין לחלק בכך, עיי"ש.

אולם ככל החזיון הזה העלה הישועות יעקב סי' ס' ס"ק ג' דאם יוצא בשמיעה מאחר לכו"ע בעי כוונה, ונתקשה מסוגיא דר"ה הנ"ל ומבאר דהוכחת הגמרא התם דבעי כוונה הוא רק ממצות שופר, דהמצוה הוא רק השמיעה לבד, וא"כ לא בעינן לה דין שומע כעונה, ולכן שפיר הוכיחו מהא דמצוות צריכות כוונה, ומוכיח דראיית הגמרא הוא רק משופר, מהא דמתרצינן בגמרא דלמעשה א"צ כוונה אלא דהמשנה באה לאפוקי דאם חשב שהוא קול חמור גונח דבכה"ג לא יצא יד"ח, ותמוה דהתינח בשופר חשב שהוא קול חמור, אבל בשומע מגילה, דבעי חיתוך תיבות, א"כ מאי קס"ד דלא יצא, אלא מוכח דהוכחת הגמרא דבעינן כוונה הוא רק משופר, ועל כך תירצו דחשב שהוא קול חמור, [ועע"ש ביום תרועה, דפשיט"ל דמצוות דדיבור ושמיעה בעי כוונה, והקשה מה הוכיחו ממצוות דשמיעה לכל המצוות, ותירץ השפת שמת כנ"ל דהוכחת הגמרא היא רק משופר דהמצוה רק השמיעה ולא בעינן לה לדין שומע כעונה].

וכן העלה האבני נזר בסי' תמ"ט בהוה אמינא. ומחדש סברא מחודשת לומר

מנחת שלמה ח"ב סימן ג' משכ"ב (אך דעת המשנ"ב דלא כוותיה, כמש"כ בסי' רט"ו שער ציון ס"ק כא).

וא"כ בנידו"ד שהוא כמה וכמה ספיקי, (ועין בסי' תפ"ט שער ציון ס"ק מ"ה דאף בספק ספיקא, יכול לברך, ואף דיל"ד בזה, מ"מ בנידו"ד בצירוף כמה ספיקי) א, די"ל דבשומע כעונה לכו"ע בעי כוונה. ב. י"ל דבדיבור בעי כוונה. ג. לעולם בעי כוונה אף בדרכיבור. ד. כל התירוש הזה דבשמיעה שוב אין חוזר לברך, אף כשמנהגו לברך בעצמו, נראה דחשוב כספק דהא יש לו כוונה כהה לברך בעצמו, וכנ"ל בתחילת דברינו, א"כ נראה שיש לסמוך ולהקל לברך אף כששמע מאחר.

דהוא רק מספיקא, דכיון דמספקא לן אי מצוות צריכות כוונה, לכן לגבי דרבנן מקילינן דא"צ כוונה, ולגבי דאורייתא נקטינן דצריך כוונה אבל אין זה אלא מספק, ולא דין ודאי, עייש"ד ובפרט דדעת המשנ"ב בסי' ס' ס"ק י' ובסי' רע"ג סעיף ו' בביה"ל ד"ה וכגון, ובסי' תע"ה סעיף ד' בביה"ל ד"ה לאו, נקט להכריע דאף בדרכיבור צריך כוונה לצאת, ודלא כהמ"א.

ורווחא בבי מדרשא מה שרצה החיי אדם (כלל ה' בנ"א) לחדש דהא דאמרינן ספק ברכות להקל, היינו שא"צ לעשות ברכה, אבל אם רוצה יכול לברך מספק, והחזיק במעו שיטה זו החלקת יואב מהדו"ת סו"ס א' עיי"ש שהוכיח כן מכמה דוכתי ועיין

1234567

הדפסה ברזולוציה מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התוכנה

בית אהרן וישראל - צא (שנה טז א): קובץ >>קבצים וכתבי עת, ספרי זכרון ויובל; <<(3) {27} עמוד מס: 35